

Eşitsizlik, yoksulluk ve Yeni Dünya Düzeni

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Yeni Dünya Düzeni (YDD) son dönemlerde gerek dışarda, gerekse bizde özellikle yoksulluk ve adaletsiz gelir dağılımına yol açtığı düşüncesiyle eleştiriliyor. Bu eleştirileri geliştiren çevreler çoğu kez küreselleşmeyi

topyekûn inkâr da edebiliyor.

Oysa ne eşitsizlik ne de yoksulluk tartışmaları yenidir. Bu meseleler 1980'lerin sonunda yayımlanan Brandt Raporları'nda enine boyuna ele alınmıştı. Fakat, aradan geçen zamanda radikal teknolojik ve ekonomik dönüşümler tartışma yörüngesini eni konu değiştirdi. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra ortaya çıkan tek kutuplu dünya olgusu bu durumu destekledi. Çünkü, yoksulluk ve adaletsiz gelir dağılımı baştan beri solun gündem maddelerini oluşturuyordu. Oysa 1989 sonrasında sol kimliksel ve yapısal bir krize sürüklenmişti.

Bununla birlikte 1989 sonrasında ortaya yeni bir durumun çıktığını söylemek gerekir. Onları birkaç

madde halinde özetleyeyim.

1. Yoksulluk ve gelir dağılımı kavramları ciddi bir değişim geçirmiştir. Artık klasik terminolojinin tanımları ve çözümleri ne uluslararası, ne de ulusal planda eskisi kadar işlevsel. Bununla birlikte eşitsizlik kavramı da, sosyal adalet kavramları da gündemdeki yerlerini koruyor. Eşitsizlik kavramı üstünde çalışan ve yazdıkları dikkatle okunması gereken Amartya Sen'in 'Nobel İktisat Ödülü'nü kazanması bir rastlantı değil.

2. Daha önceki dönemde, sol, eleştirilerini ve çözüm önerilerini sistem dışı bir önerme olarak sunuyordu. Oysa aradan geçen sürede, elde edilen birikimin ve sistemin onu oluşturmak için ortaya koyduğu çabanın 'revizyonu' temel yaklaşım haline geldi. Böylelikle sorunlara, küreselleşme ve onun getirisi ve açılımları bir veri olarak kabul edilerek çözüm aranmaya başladı. Üçüncü Yol bu oluşumun en çarpıcı örneğidir. Bu konunun akıl hocası Giddens'in son kitabında önemli yorumlar mevcuttur.

3. Klasik kavramlar değiştiği için klasik çözüm önerileri de devre dışı kalmaya başlıyor. Tüketim alışkanlıklarındaki değişiklikten kalıcı yoksulluk gibi kavramlara varıncaya kadar her düzeyde önümüze

gelen yeni oluşumlar sosyal devlet-eşitlik-adalet ilişkisini de parçalamış durumdadır. Daha fazla vergiyle ve Keynesyen modellerle, daha fazla vergi alma çabalarıyla birçok sorunun çözülmediği anlaşılmıştır. Ayrıca ekonomi olgusunun kapsamına da bilgi ekonomisi gibi yeni kavramlar girmeye başlamıştır. O nedenle ekonominin iyileştirilmesi artık sadece gelir dağılımını düzeltmekle ve ekonomiyle sınırlı değildir. Eşitlik kavramı da artık yalnızca ekonomik eşitlik değildir. Mesela eğitim süreci ile iktisadi ilişki arasında ne kadar önemli bir ilişki olduğu anlaşılmış, gene mesela kadın-erkek eşitliğinin de ekonomik bir boyutunun olduğu ortaya çıkmıştır. Anne Phillips'in son kitabı da bu konuda yol göstericidir.

4. Bütün bunlara rağmen bir gerçek, yerli yerinde durmaktadır. Eşitlik ve dağılım daima ideolojik içerikli adımlardır. Sadece teknik çözüm önerileriyle sonuç alınmayacaktır. Siyasal çözüm bugün de geçerliliğini korumaktadır. Mesele o siyasal sürecin dinamikleridir. Steril bir durum saptaması yetersizdir. Sorun ancak sosyal devlet kavramının yeni anlamı içinde ele alınırsa eleştiriler bir şey ifade edecektir.

İlgilenenlere duyurulur!